

LBRIS

We know
books

Cezar Petrescu

Fram, ursul polar

Prefață de *Lucian Pricop*

EDITURA CARTEX 2000

CUPRINS

<i>Fram, un urs dresat, nu un urs fermecat</i> (Lucian Pricop)	7
O reprezentație de adio la ciroul Struțchi	11
Fram face nazuri	20
După ce a plecat ciroul	31
În arca lui Noe	40
Fram s-a născut departe de ghețurile polare	46
Om, câinele și pușca	54
„Numele tău va fi Fram“	63
Îndărăt, spre Oceanul Polar	70
În ostrovul pustiu, de la capătul pământului	80
Cea dintâi întâlnire	88
Bufonul Oceanului Polar	99
Un prieten mic, în noaptea polară	109
Fram se leapădă singur de micul său prieten	119
Nanuc	133
Sfârșitul	148

I

O REPREZENTAȚIE DE ADIO
LA CIRCUL STRUȚCHI

Tigrii intrau în arenă unul câte unul. Pasul lor era mlădios pe nisip. Moale, catifelat, fără vuiet.

Nu ridicau nici în dreapta, nici în stânga, ochii lor galbeni de sticlă.

După gratii, mulțimea din staluri privea cu răsuflarea înfiorată de teamă și de plăcere.

Dar pentru tigrii de Bengal nu se afla pe lume această mulțime. Nu merita nici o privire. Pentru dâșșii, acum, o singură făptură omenească era. Femeia din mijlocul arenei, înfășurată în rochia cu solzi aurii și cu pietre scânteietoare.

Ochii ei luceau tot așa de arzător ca ochii tigrilor. Numai că ochii verzi ai femeii erau poruncitori și neîndurători; pe când în ochii fiarelor se citea o mare supunere și istovire.

Privirile lor se căutau, se așteptau, se întâlneau.

Era destul atât ca să se înțeleagă.

Ochii femeii străpungeau; ochii fiarelor coborau în pământ.

În mâna întinsă se legăna un bici cu canaf de mătase. Vârful biciului arăta locul fiecăruia:

– Tu aici!... Tu dincoace!... Tu dincolo!

Iar tigrii își luau locul știut, fără împotrivire, înaintând cu pașii lor de gumă, balansându-și cozile grele și lungi.

Șase mingi uriașe de lemn, de o parte. Șase, de cealaltă parte.

Tigrul pipăia cu laba rotundul lemnului. Se înălța cu o zvâcnire ușoară și lină. Se așeza ca o pisică pe vârful unui stâlp de poartă. Pe urmă, aștepta rândul celorlalți. Căasca. Își zburlea mustățile țepoase: arăta cerul gurii și colții.

În inima privitorilor tremura un fior. În mintea lor stăruia un gând. Toți știau că într-o singură clipă, dinții aceștia tăioși și puternici, labele cu gheare de fier, ar putea sfâșia, ca pe un pui de vrabie, femeia cu rochia de solzi aurii și de pietre sclipitoare. Dar *Miss Ellian* surâdea. Așa o chema. *Miss Ellian* surâdea nepăsătoare. În mijlocul sălbăticiunilor se afla singură. Fără nici o armă. Numai cu bici cu șfichiu de mătase și cu privirea ei.

Numai cu atât, prefăcea doisprezece tigri de Bengal în douăsprezece pisici blânde și ascultătoare.

– Toată puterea îmblânzitoare e în ochi! vorbi un domn bătrân din lojă, chiar în fața gratiilor, către nepoțica de alături. Dacă privirea slăbește o singură dată, dacă tigrii simt că dresorul se gândește în altă parte, sau că îl prinde frica, atunci toți se năpustesc și...

– Eu mă tem. Nu vreau să vorbești așa... Mă tem! șopti copila strângându-se de brațul bunicului.

– Ssst! Liniște...

Toți au tăcut. Copila, cu paltonașul alb de blană și cu bucelele bălane, s-a încheștat mai strâns lângă domnul bătrân. Își aude tictacul mărunț al inimii.

Cei doisprezece tigri de Bengal așezați pe mingile de lemn, așteptau acum porunca din ochii femeii.

De sus, din vârful cortului de pânză, lumina electrică se revărsa orbitoare. Două mii de oameni, înghesuți cot la cot, nu se clinteau, împietriți. Era o mulțime foarte amestecată. Săraci și bogați, bătrâni și femei, părinți și copii, slugi și stăpâni. Îi despărțeau numai rândurile de bănci și prețul билетelor. Unii sus, în picioare, la galerie; alții jos de tot, de jur împrejurul gratiilor, pe fotoliile îmbrăcate cu pluș roșu.

Toți uitaseră grijile de acasă; necazurile și mulțumirile lor mărunte de toată ziua. Copiii nu se mai gândeau la lecții și la bomboanele de ciocolată; la caii de lemn, la păpușile care dau

ochii peste cap și au o muzicuță în piept. Bătrânii nu se mai gândeau la boală și la pensie; săracii la pâinea care s-a scumpit și bogații la automobilele care-i așteaptă afară.

Toți au uitat tot.

Nu-i mai deosebește nimic unul de altul. Acum privesc ca unul și un singur om. Pe stradă se temeau de lătratul neașteptat al unui câțel cu coada bârligată. Acasă, tresăreau noaptea speriați, când trosnea o mobilă sau când se ivea de sub dulap un șoricel cu ochii de mărgele negre. Aci luau parte la ceva minunat și rar. Douăsprezece fiare sălbatice îmblânzindu-se și ascultând de privirea unei femei, de pocnetul unui bici de mătase.

Nu se mai auzi nici un fâșâit de program, nici un glas, nici un scârțâit de scaun, nici o tuse.

*„Miss Ellian prezintă pentru ultima oară
cei doisprezece tigri de Bengal“*

Așa spunea programul.

Era reprezentația din urmă.

Mâine, cirul își va strânge cortul. Toate animalele vor pleca în trenul cu vagoane albe, în alte orașe ale lumii. Poate nu se vor mai întoarce niciodată.

Va rămâne în urma lor un loc gol, urât și trist.

Oamenii se vor împrăștia la grijile cele posomorâte. Copiii la lecții și la animalele fără viață, de lemn vopsit și de pâslă. Părinții la necazuri. Slugile la ocara stăpânilor. Viața are să fie din nou fără nici o minune; o zi la fel cu ziua cealaltă.

Din nou au să uite că mai sunt pe lume vietăți de-o frumusețe sălbatică și fără seamăn; cu blana de catifea, cu ochii de sticlă, cu saltul arcuit ca piatra zvârlită din praștie. Din nou au să tresară speriați când latră într-o curte un câțel cu coada bârligată sau când fuge prin casă un șoricel ca o jucărie cu resort.

De aceea s-au mai adunat cu toții încă o dată, să vadă cele două minuni ale cirului Struțchi:

MISS ELLIAN CU CEI 12 TIGRI DE BENGAL
ȘI
FRAM. URSUL POLAR

Tigrii așteptau în cerc, pe mingile de lemn.

Femeia, înfășurată în rochia cu solzi aurii și cu pietre sclipitoare, făcu un pas îndărăt. Își împinse cu piciorul coada rochiei foșnitoare și rotunji un semn de chemare cu biciul.

În douăsprezece salturi egale și zvelte, tigrii au fost lângă ea. S-au lungit împrejur, cu boturile culcate în pământ. Acum, se părea că în jurul femeii s-au deschis o *Floarea-Soarelui* uriașă, cu douăsprezece foi portocalii brăzdate cu negru de catifea.

Mâna femeii dezmierdă capele rotunde, urechile moi, boturile umede.

Îi alinta. Era mulțumită. Fetița din lojă se gândi că pe dânsa, acasă, n-o ascultă nici Pufuleț, pisioul care a zgâriat-o pe nas.

Miss Ellian a ridicat brațele, cu un semn de eliberare. Pe urmă a pocnit din bici. Tigrii s-au prelins cu pași de gumă la locul lor și așteaptă neclintiți pe mingile de lemn. Femeia în rochia cu solzi aurii și cu pietre sclipitoare a ridicat un cerc de hârtie; a aprins altul pe un picior de fier.

Alt pocnet de bici.

Unul câte unul, tigrii se desprind de pe mingile lucioase. Cu un salt prelung trec prin cercul de hârtie, abia ating pământul și se mai avântă o dată, lin și întins, prin cercul celălalt, de flacăra.

Dar cel mai îndărătnic și mai tânăr, a ocolit scurt. A încercat să se strecoare pe sub cercul aprins. Se prefăcea că n-a priceput. Se așează la locul lui, pe mingea de lemn și cască lung, leneș, plictisit.

– E Rajah. Îl cheamă Rajah! șopti copila. Îl cunosc eu de la reprezentația de dumineaca trecută. E cel mai rău...

Femeia cu biciul nici nu l-a strigat pe nume. Nici nu l-a atins cu șfichiul de mătase. Nici n-a bătut mânioasă cu vârful pantofului în nisip. L-a privit pătrunzător o singură dată și a înălțat cercul.

Tigrul arată colții rânjind.

— Eu mă tem! Hai să mergem acasă, mă tem! se înfricoșă fetița din lojă, înfigându-și prin haină unghiile mici în brațul bunicului.

— Ssst!

N-avea de ce se teme fetița cu ochii albaștri, cu paltonașul alb de blană și cu părul cârlionțat sub căciulița de hermină.

Privirea verde a îmblânzitoarei a fost de astădată mai puternică decât îndărătnicia tigrului tânăr și dârz. Rajah a plecat botul în pământ... A coborât cu pași mlădioși de pe mingea de lemn. Și-a încordat mușchii sub blana catifelată și a săgetat din două salturi, dincolo de cele două cercuri. Pe urmă s-a așezat cuminte la loc. Ochii lui cereau, pocăiți iertare. Știa ce-l așteaptă.

Îndată ce se va întoarce în cușca lui, răsplata are să-i fie câteva lovituri ascuțite peste bot, cu un bici, dureros, de curea. Iar la ceasul hranei, în loc de porția de carne crudă, o găleată de apă. Pedepsa o cunoștea. După cum cunoștea și cealaltă înfățișare a femeii cu rochia de solzi aurii și cu pietre prețioase. Așa cum n-o văzuse nimeni din toată mulțimea adunată în loji, în staluri și în galerii. Atunci Miss Ellian își leapădă haina sclipitoare de reprezentatie. E îmbrăcată într-o tunică veche de piele, cu o fustă scurtă și plină de pete. Nu mai surâde fermecător, împărțind sărutări pe vârful degetelor când publicul aplaudă de se scutură ciroul.

Atunci apucă biciul de curea cu vârful de plumb și drugul de fier. Țipă cu glas răgușit, lovește și împunge în carnea lor cu drugul de fier. Acestea se petrec acolo, în cuștile lor ascunse, după ce pleacă mulțimea și după ce luminile se sting.

Mai știe Rajah, tigrul cel tânăr și neastâmpărat, că acuși un semn al biciului are să-l cheme în mijlocul arenei.

Mâinile femeii au să-i descleșteze gura... Pe urmă, are să-și așeze capul cu păr ondulat între dinții lui, fiindcă el are faima că e cel mai nesupus și crud; iar Miss Ellian vrea să arate că nu are nici o teamă, nici una. Așa face de trei seri în șir. Ce-ar fi atunci să strângă puțin, numai puțin, dinții? Ar trosni oasele ca o coajă de ou. Așa cum trosneau coastele antilopelor, când în viața lui